

מסורת של סיפורי לילה טוב

דיווח הערכה מסכם לשנה"ל תשע"ו (2015-16)

ד"ר חגית הכהן וולף

דקלה מארק

חשון תשע"ז   נובמבר 2016

ד"ר חגית הכהן וולף – מחקרי הערכה, יעוץ והנחיה
אבן שמואל 41/3 ירושלים 97234   טל. 050-7220880   פקס. 02-5860617

א. ספריית פיג'מה בשנה"ל תשע"ו - רקע כללי

תכנית ספריית פיג'מה שואפת לקדם חינוך לקריאת ספרים בגיל צעיר, לעודד תרבות ואורח חיים של אהבת הקריאה בגן ובבית, תוך שימת דגש על ספרות טובה ועידוד שיח בנושאי ערכים ומורשת יהודית- ישראלית. בשנתה השביעית בישראל (תשע"ו) הופעלה התכנית בשיתוף פעולה מלא עם משרד החינוך ב-8,100 כיתות גן במגזר היהודי (ממלכתי וממ"ד), הכוללות כ-230,000 ילדים, ב-163 רשויות מקומיות ברחבי הארץ. במסגרת התכנית חולקו במהלך תשע"ו 246,000 ספרים בחודש (יותר מ-1.9 מיליון ספרים בשנה).

מטרת ההערכה היא לסייע למפתחי התכנית ומפעיליה בישראל לעצב ולשפר את התכנית. בתשע"ו התייחסה ההערכה להיבטים הבאים: חוות הדעת של הגננות על הספרים שחולקו על ידי ספריית פיג'מה בשנה"ל תשע"ה, עמדות כלפי ספרים חוזרים, דיווח על פעילויות מיוחדות של התכנית משותפות להורים וילדים סביב אירועים במעגל השנה, משובי הורים על התכנית והספרים, שימוש הגננות בדף הפייסבוק של התכנית וקיום ספרים עודפים בגן.

ההערכה מבוססת על מפגשי התייעצות עם צוות התכנית, וקבלת משוב על הפעלת התכנית והשפעותיה מהגננות בסיום שנת הלימודים באמצעות שאלון¹ עליו השיבו 4,536 גננות (58%).

יצוין שהתפלגות המאפיינים של גני הילדים במחקר מייצגת את המאפיינים של כל אוכלוסיית הגנים המשתתפת בתכנית ולפיכך מחזקת את יכולת ההכללה של הממצאים מעבר למדגם המשיבות².

---

¹ ר' נספח 2.

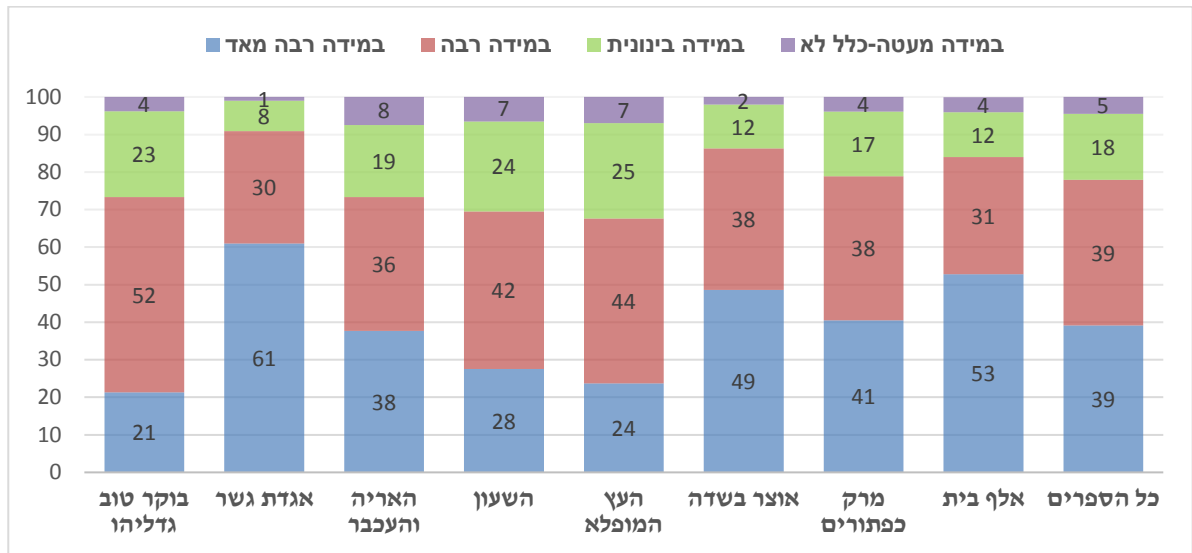
² לפירוט נוסף – ר' נספח 1.

ב. חוות דעת של הגננות על ספרי ספריית פיג'מה בשנה"ל תשע"ו

הגננות התבקשו לתת חוות דעת פרטנית על כל אחד מהספרים שקבלו לגן בתשע"ו בהיבטים הבאים: עלילת הספר, השפה והתאמה לגיל הילדים, האיורים, והספר באופן כללי. סיכום תשובות הגננות המוצג בתרשימים 1-2 להלן מראה כי ממבט כולל של הגננות על כל ספרי השנה, מרביתן מביעות שביעות רצון רבה-רבה מאד מהספרים של ספריית פיג'מה³.

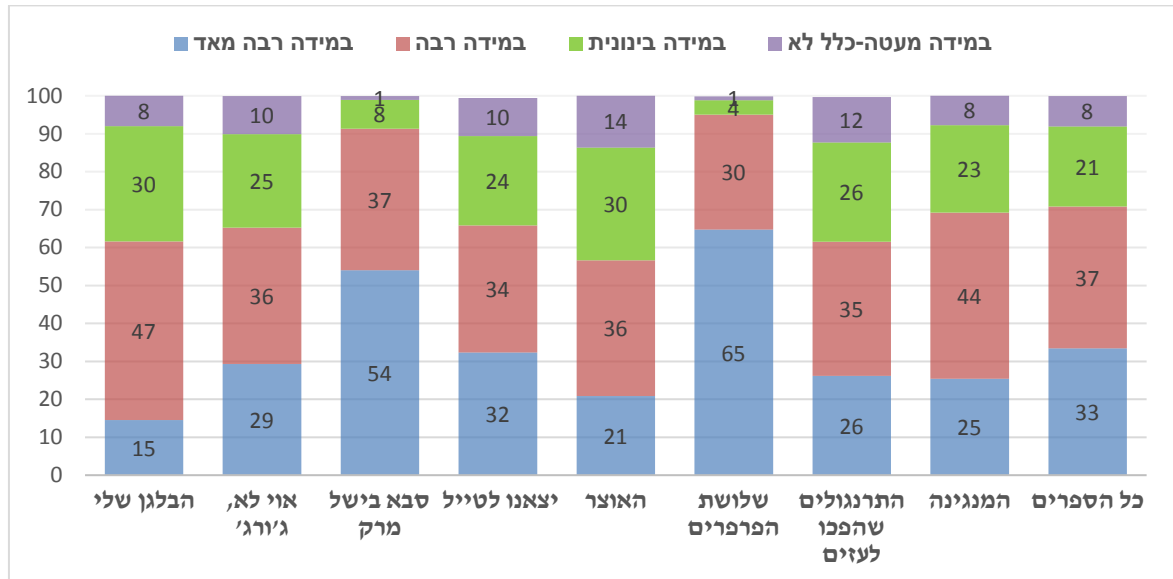
תרשים 1

חוות דעת גננות חובה על הספרים באופן כללי

תרשים 2

חוות דעת גננות טרום-חובה על הספרים באופן כללי

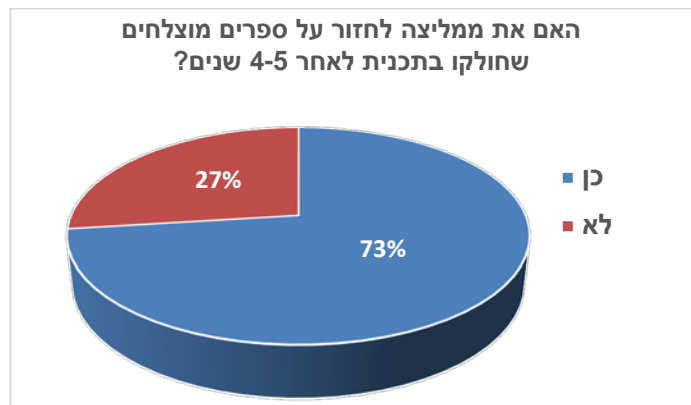
³ לפירוט הבדלים שנמצאו ביחס לחוות דעת על הספרים בין הזרמים (ממלכתי וממ"ד) - ר' נספח 3.

ג. ספרים חוזרים

בכל שנה מורכבת רשימת ספרים חדשה, הכוללת ספרים מוכרים וחדשים, חלקם מופקים במיוחד לתכנית. לאחרונה, ספריית פיגימה החלה לכלול בתוך הרשימות ספרים אחדים שחולקו בעבר במסגרת התכנית ומוחזרים לאור הצלחתם.

מרבית הגנות ממליצות לחזור על ספרים מוצלחים שחולקו בתכנית, לאחר 4-5 שנים.

תרשים 3
חוות דעת גנות על ספרים חוזרים בספריית פיגימה

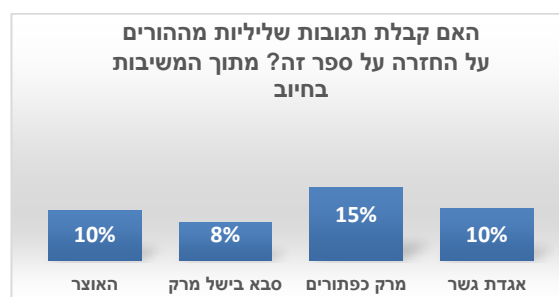
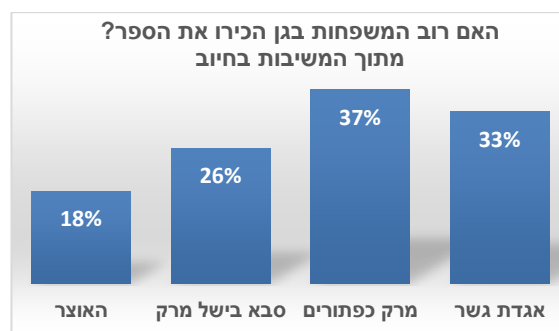
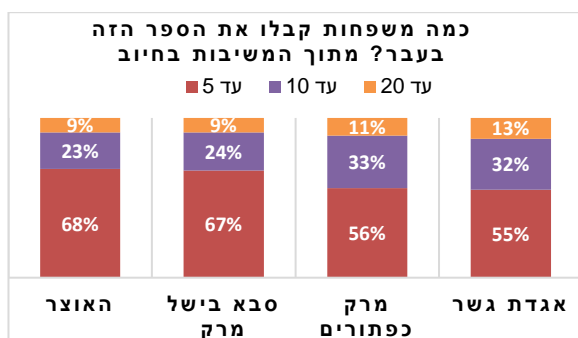
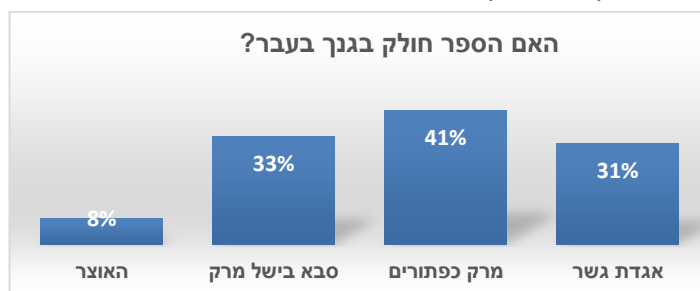

הגנות התבקשו לציין (באופן חופשי) על אלו ספרים היו ממליצות לחזור. מגוון הספרים שצינו הוא גדול אולם ניתן לזהות ארבעה ספרים פופולריים במיוחד: "שלושת הפרפרים" (צוינו על ידי 337 גנות), "מרק כפתורים" (217), "אגדת גשר" (200) ו"סבא בישראל מרק" (199). ספרים נוספים שצוינו בשכיחות גבוהה יחסית הם: "אלף בית" (174), "האוצר" (161), "המנגינה" (143), "אוצר בשדה" (132), "התרנגולים שהפכו לעיזים" (102), "האריה והעכבר" (102), "שלמה המלך והדבורה" (99), "מקומו של בית המקדש" (96). ספרים נוספים שצוינו על ידי כ-60-70 גנות הם: לטיול יצאנו המעיל המופלא של יוסף, הבלגן שלי, אוי לא ג'ורג', השעון, יום ששי של יויו, חומפס, ומי אוהב את השבת.

בשנה"ל תשע"ו חולקו שנית במסגרת התכנית הספרים "אגדת גשר" ו"מרק כפתורים" (לגן חובה), ו"סבא בישראל מרק" ו"האוצר" (טרום חובה). כדי ללמוד כיצד התקבלו ספרים אלה והאם היו מוכרים לגנות ולמשפחות, נשאלו הגנות מספר שאלות. בגנים בהם חולקו בעבר הספרים (כשליש) מעידות הגנות שרוב המשפחות בגנים לא הכירו את הספרים שחולקו שנית ומעטות קיבלוהו בעבר. מיעוט מהגנות מדווחות שקבלו תגובות שליליות על הספרים החוזרים וכמחציתן מסכימות שהחזרה על הספרים עזרה לעבודתן סביבם בגן.

תרשים 4

חוות דעת גננות על ספרים חוזרים בספריית פיג'מה

ד. פעילות מיוחדת (הורים-ילדים) סביב התכנית

תכנית ספריית פיג'מה העניקה בשנת תשע"ו, מידי חודש, באמצעות גני הילדים, שמונה ספרי ילדים בעלי זיקה לערכים ולתרבות יהודית לעשרות אלפי משפחות. עם קבלת הספרים לגן הילדים, הגננת מציגה את הספר לילדים, ברוב המקרים מקריאה אותו ומקיימת פעילות סביבו. לאחר מכן כל אחד מהספרים ניתן כמתנה הביתה לכל ילד בגן.

בשנים האחרונות דיווחו רוב מוחלט של הגננות שהן מקיימות פעילות עם ילדי הגן סביב הספרים מעבר להקראת הספר. בסיום שנה"ל תשע"ו בדקנו באיזו מידה מקיימות הגננות פעילות הורים וילדים סביב התכנית, לרגל אירוע חגיגי במהלך השנה. 41% מהגננות דיווחו שקיימו פעילות מיוחדת של הורים וילדים סביב התכנית: 14% מהגננות (643) קיימו פעילות ילדים-הורים לכבוד פתיחת התכנית או פתיחת ספרייה בגן; 6.5% קיימו פעילות מיוחדת לכבוד סיום השנה, 5% לכבוד יום המשפחה, 3% סביב חג או שבת ו-6% דיווחו על פעילות אחרת.

לפי עדות הגננות הפעילויות המשותפות לילדים ולהורים סביב הספרים באירועים מיוחדים מגוונות, בהן: פעילויות יצירה הקשורות לנושאי הספרים, כגון קישוט התיקים בפרפרים ופרחים, הכנת סימניות לספרים, בניית גשרים, הכנת עצים דמיוניים; מסיבת פיג'מות כפעילות לרגל פתיחת התכנית בגן או לסיום השנה; המחזה/הצגה של הספר; עריכת בחירות/הצבעה לספר האהוב; ריקוד ושירה (סביב ספר האותיות); קבלת שבת; הכנת מרק והבאת מאכלים אהובים לגן, ועוד.

ה. דף הפייסבוק של התכנית - שימוש ותועלת

- כשליש מהגננות (36%) שהשיבו לשאלוני סיום השנה מדווחות שהן משתמשות בפייסבוק.
- מתוך הגננות המשתמשות בפייסבוק מדווחות כשליש (38%, 14% מכלל המשיבות) כי נכנסו לדף הפייסבוק של ספריית פיג'מה. מרבית הגננות שהשיבו שלא נכנסו לדף הפייסבוק של התכנית נימקו זאת בכך שלא ידעו על הדף (918 גננות).
- הרוב המוחלט של הגננות שדיווחו שנכנסו לדף הפייסבוק של ספריית פיג'מה (90%, 564 גננות) מעידות שהפיקו ממנו תועלת. התועלת השכיחה מדף הפייסבוק היא קבלת רעיונות לפעילויות סביב הספרים משיתופים של גננות אחרות. בנוסף, גננות מציינות שלמדו על הספרים וקבלו מידע על הספרים שהן עתידות לקבל. כעשירית מהגננות מדווחות ששיתפו בפייסבוק תמונות או חוויות מהעשייה בגן.
- חלק מהגננות פירטו תכנים שהיו מעוניינות למצוא בדף הפייסבוק של התכנית: רעיונות נוספים לפעילויות ולהפעלות מיוחדות סביב הספרים, מידע על הספרים (תקציר הסיפור, רקע על הסופרים והמאיירים, מידע על לידת הספר וכתבתו), ושיתופים נוספים של גננות.
- מספר קטן של גננות (40) ציינו שהפנו הורים לעמוד הפייסבוק של התכנית. למעלה מ-300 גננות פירטו דברים שלדעתן יכול לעניין הורים בדף הפייסבוק של התכנית, כגון: המלצות על ספרים, מתן מידע על ספרים (תקצירים ורקע), הצגת המסרים הערכיים ("לקח לחיים") של הספרים, עידוד קריאה והסברים על חשיבות הקריאה, הסברים כיצד להקריא ספרים לילדים באופן חווייתי, הצעות לפעילויות ויצירה עם הילדים בבית בעקבות הסיפורים, מתן דוגמאות לפעילויות מוצלחות סביב הספרים ועוד. מספר גננות העירו שאפשר לבקש מההורים לשתף תמונות וחוויות סביב הספרים אך לא מהגן בגלל הצורך באישור לכך. גננות אחרות העירו שהדף כולל כיום את הנחוץ ואין צורך להוסיף עליו.
- 620 גננות (המהוות כמחצית מבין הגננות שדיווחו על שימוש בפייסבוק) הן חברות בקבוצת גננות בפייסבוק. הקבוצה אליה משתייכות הגננות בשכיחות הגבוהה ביותר היא "גננות בקלות", וקבוצות נוספות שציינו: גננות בישראל, ארגון גננות מחנכות, גננות באזורים שונים בארץ (אשדוד, נתניה, כפר סבא, משגב, קריות, חולון ועוד), גננות חינוך מיוחד, גננות הגיל הרך, גננות משתפות, גננות משקיעות, גננות ממ"ד, גננות ברשת, גננות למען גננות ועוד.

ו. היבטים נוספים

משוב הורים

מרבית הגננות מדווחות על משובים חיוביים של הורים ומציינות שההורים מרוצים ומתלהבים מהתכנית ומברכים עליה, על הציפייה כל חודש לקראת קבלת הספר, ועל העשרת הספרייה הביתית וההנאה מהסיפורים והאיורים ומהיכרות הילדים עם הספרים. מספר גננות ציינו הערות של התנגדות לספרים על רקע דתי או קושי לקבל ספרים בעלי מסרים הנתפסים כדתיים (כגון האוצר ומעשה בתרנגולים), קושי ליהנות מהספרים בגלל שפת אם אחרת (לרוב דוברי רוסית), היעדר התייחסות של ההורים וביקורת על ספרים ספציפיים (כגון "בלגן", "אוי לא גיורג").

ז. סיכום ומסקנות

לסיכום, ממצאי ההערכה מראים ששביעות רצון מתכנית ספריית פיג'מה בגני הילדים היא גבוהה מאד, הן בעיני הגננות והן בעיני ההורים (על פי דיווחי הגננות).

מרבית הגננות מביעות שביעות רצון רבה-רבה מאד מספרי פיג'מה. לא נמצאו הבדלים מובהקים בחוות הדעת על הספרים בין גננות ותיקות לחדשות בתכנית. ספרי גן חובה שזכו לחוות דעת חיובית במיוחד הם "אגדת גשר", "אלף בית" ו"אוצר בשדה". ספרי טרום חובה שזכו לחוות דעת חיובית במיוחד הם "שלושת הפרפרים" ו"סבא בישראל מרק".

ספרים חוזרים - מרבית הגננות ממליצות לחזור על ספרים מוצלחים שחולקו בתכנית, לאחר 4-5 שנים. ארבעה ספרים הומלצו כמתאימים לחזרה על ידי הגננות, בשכיחות גבוהה יחסית: "שלושת הפרפרים", "מרק כפתורים", "אגדת גשר" ו"סבא בישראל מרק". הגננות מדווחות שרוב המשפחות בגנים בהן חולקו ספרים חוזרים (כשליש) לא הכירו את הספרים שחולקו שנית ומעטות קיבלוהו בעבר. מיעוט מהגננות מדווחות שקבלו תגובות שליליות על הספרים החוזרים וכמחציתן מסכימות שהחזרה על הספרים עזרה לעבודתן סביבם בגן.

פעילות הורים וילדים סביב התכנית – כמעט מחצית מהגננות דיווחו שקיימו פעילות מיוחדת של הורים וילדים סביב התכנית, בהן בעיקר פעילויות לכבוד פתיחת התכנית או פתיחת ספרייה בגן, וכן לכבוד סיום השנה, לכבוד יום המשפחה, סביב חג או שבת או פעילות אחרת. דוגמאות לפעילויות המשותפות לילדים ולהורים סביב הספרים באירועים מיוחדים מגוונות כוללות: פעילויות יצירה הקשורות לנושאי הספרים, כגון קישוט התיקים בפרפרים ופרחים, הכנת סימניות לספרים, בניית גשרים, הכנת עצים דמיוניים; מסיבת פיג'מות כפעילות לרגל פתיחת התכנית בגן או לסיום השנה; המחזה/הצגה של הספר; עריכת בחירות/הצבעה לספר האהוב; ריקוד ושירה (סביב ספר האותיות); קבלת שבת; הכנת מרק והבאת מאכלים אהובים לגן, ועוד.

שימוש בפייסבוק - כשליש מהגננות שהשיבו לשאלוני סיום השנה מדווחות שהן משתמשות בפייסבוק. מתוכן, כשליש דיווחו שנכנסו לדף הפייסבוק של ספריית פיג'מה ורובן המוחלט מעידות שהפיקו מדף התכנית תועלת. מרבית הגננות שהשיבו שלא נכנסו לדף הפייסבוק של התכנית נימקו זאת בכך שלא ידעו על הדף.

התועלת השכיחה מדף הפייסבוק היא קבלת רעיונות לפעילויות סביב הספרים משיתופים של גננות אחרות. בנוסף, גננות מציינות שלמדו על הספרים וקבלו מידע על הספרים שהן עתידות לקבל. כעשירית מהגננות המשתמשות בדף הפייסבוק של התכנית דיווחו ששיתפו בפייסבוק תמונות או חוויות מהעשייה בגן. חלק מהגננות פירטו תכנים שהיו מעוניינות למצוא בדף הפייסבוק של התכנית: רעיונות נוספים לפעילויות ולהפעלות מיוחדות סביב הספרים, מידע על הספרים (תקציר הסיפור, רקע על הסופרים והמאיירים, מידע על לידת הספר וכתבתו), ושיתופים נוספים של גננות. מספר קטן של גננות ציינו שהפנו הורים לעמוד הפייסבוק של התכנית ורבות אחרות הציעו דברים שלדעתן יכול לעניין הורים בדף הפייסבוק של התכנית. כמחצית הגננות שמשמשות בפייסבוק חברות בקבוצות שונות של גננות, השכיחה ביותר מבין הקבוצות אליהן משתייכות הגננות היא "גננות בקלות".

משוב הורים - מרבית הגננות מדווחות על משובי חיוביים של הורים ומציינות שההורים מרוצים ומתלהבים מהתכנית ומברכים עליה, על הציפייה כל חודש לקראת קבלת הספר, ועל העשרת הספרייה הביתית וההנאה מהסיפורים והאיורים ומהיכרות הילדים עם הספרים. מספר גננות ציינו הערות של התנגדות לספרים על רקע דתי או קושי לקבל ספרים בעלי מסרים הנתפסים כדתיים, קושי ליהנות מהספרים בגלל שפת אם אחרת (לרוב דוברי רוסית), היעדר התייחסות של ההורים וביקורת על ספרים ספציפיים.

נספחים

נספח 1 - מאפייני אוכלוסיית המחקר

שאלון סוף השנה נשלח ל-7,870 גננות.

שיעור הגננות שהשיבו על שאלון סוף-שנה הוא : 57.6% (4,536 גננות).

שלב חינוך	חובה	טרום חובה	חובה וטרום חובה	טרום חובה	תלת שנתי	אחר
	26.1%	16.1%	21.5%	25.6%	5.7%	5.0%
זרם חינוך	ממלכתי	ממלכתי דתי	חינוך מיוחד	אחר		
	63.3%	27.1%	8.2%	1.4%		
וوتק בתכנית	שנה ראשונה	שנה שנייה	שנה שלישית	שנה רביעית <u>ומעלה</u>		
	13.2%	13.7%	20.2%	52.8%		

נספח 2 – שאלון סוף שנה לגננות

ספריית פיג'מה שנה"ל תשע"ו שאלון סוף שנה לגננות

גננת יקרה,

עם סיומה של שנת הלימודים תשע"ו, בה פעלה בגן שלך תכנית ספריית פיג'מה, אנו מבקשים את עזרתך כדי לקדם את התכנית ולשפרה. זאת, על ידי מילוי השאלון הנמצא בקישור המצורף. מילוי השאלון אורך כ- 10 דקות בלבד וחשוב מאוד להמשיך התכנית ולהתפתחותה.

בסיום מילוי השאלון יש ללחוץ על כפתור "שלח". בעקבות לחיצה זו יועברו אלינו את פרטי השאלון, והמערכת תשלח אלייך הודעת קבלה. במידה שאת נתקלת בבעיה טכנית בעת מילוי השאלון, יש לפנות לדקלה מארק, בטלפון 054-7787915 או בדוא"ל dmilim@netvision.net.il

תודה רבה על שיתוף הפעולה, צוות המחקר

א. פרטי רקע

1. שם מנהלת הגן (שם פרטי ושם משפחה)

2. האם את גננת מובילה?

- כן
 לא

3. שם הגן

4. מי מעבירה את התכנית בגן?

- מנהלת גן בלבד
 מנהלת גן בשיתוף: סייעת / משלימה / מתנדב(ת) נא לפרט _____
 גננת משלימה בלבד

5. האם את מעבירה את התכנית?

1. כן (להקפיץ לא.6 - שם הישוב).
2. לא

אם אינך מעבירה בגן את התכנית, אנא העבירי את הקישור לגננת המעבירה את התכנית ובקשי ממנה למלא השאלון.
אם התכנית אינה מופעלת בגן, אנו מודים לך על המידע.

6. שם היישוב שבו נמצא הגן

7. שם הרשות המקומית/מועצה

8. הגן שייך לחינוך

- ממלכתי
 ממלכתי-דתי
 חינוך מיוחד
 אחר

א.9. גיל הגן:

- חובה
- טרום חובה
- חובה וטרום חובה
- טרום טרום חובה וטרום חובה
- תלת שנתי (טרום טרום, טרום חובה וחובה)
- אחר: _____

א.10. כמה שנים את מפעילה את ספריית פיג'מה (בגן הנוכחי או בגן אחר)?

- זו השנה הראשונה
- זו השנה השנייה
- זו השנה השלישית
- זו השנה הרביעית או יותר

א.11. כמה שנים את גונת? drop down

ב. הספרים

שאלות חוזרות לגבי הספרים, לפי השלב:

חובה: בקר טוב גדליהו, אגדת גשר, האריה והעכבר, השעון, העץ המופלא, אוצר בשדה, מרק כפתורים, אלף-בית
טרום חובה: הבלגן שלי, אוי לא ג'ורג', סבא בישל מרק, יצאנו לטייל – ספר הטיולים הגדול לילדים, האוצר, שלושת הפרפרים, התרנגולים שהפכו לעיזים, המנגינה.

אנא שתפי אותנו בחוות דעתך לגבי כל אחד מהספרים שחולקו במסגרת ספריית פיג'מה במשך השנה.

איזה ספר קבלת לגן? .... (נדרשת בחירה בין שניהם) .....

ב.1. באיזו מידה טוב בעיניך הספר "....." מאת "....."?

במידה רבה מאוד	במידה רבה	במידה בינונית	במידה מעטה	כלל לא
----------------	-----------	---------------	------------	--------

שאלות נוספות רק לגבי הספרים החוזרים (אגדת גשר ומרק כפתורים (רשימת בוגרים) וסבא בשל מרק והאוצר (רשימת צעירים), בהמשך לחוות הדעת על הספר המדובר.

האם הספר ... חולק בגנך בעבר?

- כן
- לא

למשיבים בחיוב בלבד –

האם משפחות של ילדים הלומדים בגן השנה קיבלו כבר ספר זה בעבר (אחים גדולים)?

- כן - כמה?: עד 5 / עד 10 / עד 20 (רק למי שענה כן)
- לא

האם רוב המשפחות בגן הכירו את הספר?

- כן
- לא

האם קיבלת תגובות שליליות מהורים על החזרה על ספר זה?

- כן
- לא

באיזו מידה החזרה על הספר הקלה על העבודה שלך בגן?

- במידה רבה מאד
- במידה רבה
- במידה בינונית
- במידה מעטה
- כלל לא

ב2. האם את ממליצה לחזור על ספרים מוצלחים שחולקו בתוכנית לאחר 4-5 שנים?

- כן
- לא

אם השיבו כן לשאול:

על אלו ספרים היית ממליצה לחזור? _____

33. מהן הפעילויות הטובות ביותר שקיימת השנה סביב הספרים?

שם הספר: _____

הפעילות: _____

שם הספר: _____

הפעילות: _____

שם הספר: _____

הפעילות: _____

34. האם קיימת פעילות מיוחדת (הורים-ילדים) סביב התכנית לרגל אירוע חגיגי ?

מענה מרובה

לא

כן לכבוד פתיחת התכנית / פתיחת ספרייה בגן

נשמח אם תוכלי לפרט: _____

כן לכבוד סיום השנה

נשמח אם תוכלי לפרט: _____

כן, סביב חג או שבת

נשמח אם תוכלי לפרט: _____

כן, לכבוד יום המשפחה

נשמח אם תוכלי לפרט: _____

כן, פעילות אחרת: _____

44. האם נכנסת לדף הפייסבוק של ספריית פיג'מה?

כן

לא

אם כן:

האם מצאת אותו שימושי? כן/לא

איזה תוכן נוסף היית מעונינת שיהיה בו? _____

האם הפנית הורים לעמוד הפייסבוק? כן/לא

איזה תוכן לדעתך היה יכול לעניין הורים? _____

אם לא:

מדוע לא נכנסת לדף הפייסבוק?

לא ידעתי שיש

אין לי פייסבוק

לא רלוונטי בשבילי

54. האם את חברה בקבוצות גננות בפייסבוק?

כן איזה? _____

לא

64. מעבר לעותקים המיועדים לספריית הגן, האם נותרו בגן עודפי ספרים שחולקו במסגרת ספריית פיג'מה במהלך השנה או בשנים קודמות?

- כן, עד 10
- כן, עד 20
- כן, יותר מ20

הערות נוספות

נשמח לשמוע אם יש לך הערות נוספות, ספרים שתרצי להמליץ לתכנית או משוב משמעותי על התכנית (כולל משוב ששמעת מהורים וילדים). כל דבר שנראה לך רלוונטי יתקבל בברכה.

תודה רבה על שיתוף הפעולה!